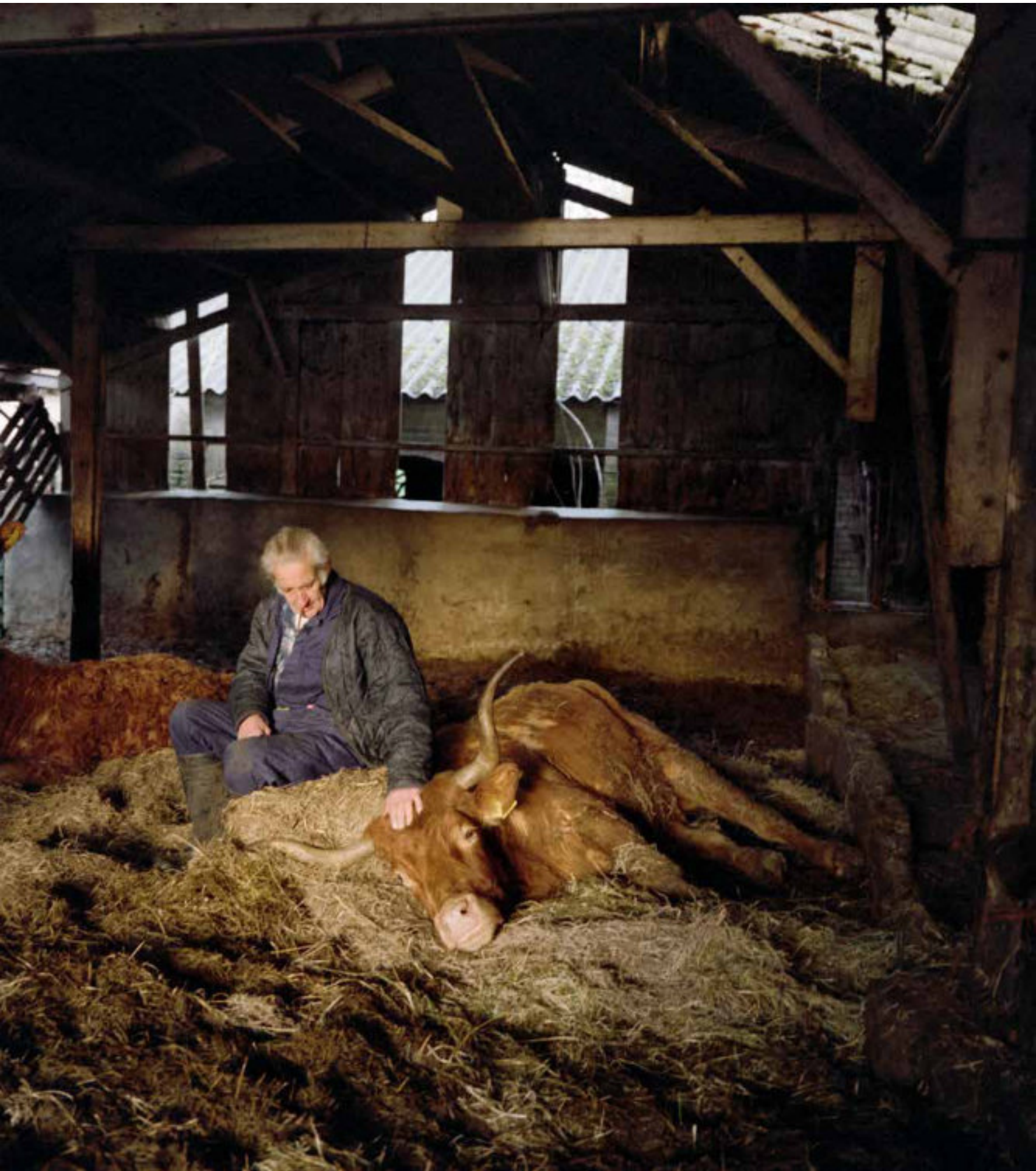

Geschiedenis van een boerenfamilie

DOOR DIANA BOKJE

Als een tijdreiziger beweegt fotograaf Dirk Komezich door zijn familiegeschiedenis. Vanaf het moment dat hij een camera kreeg, legt hij het leven van zijn familie op de boerderij in Rockanje vast. De geschiedenis van de boerenfamilie gaat terug tot 1765 en wordt van generatie op generatie doorgegeven. De fotograaf ging terug in de tijd en vertelt het verhaal van zijn geschiedenis in het project Vijf lange meden aan de hand van eigen foto's en een verzameling attributen als medaillons, borduurwerk, kaarten, bouwtekeningen, notitieboeken en brieven.

© Dijk Kome

Fotografie is bij uitstek het middel om de tijd te vangen. Nergens zie je dat zo goed als in een langlopend project, waarvan *Vijf lange meden* een prachtig voorbeeld is. De beelden van Dirk Kome hebben vaak een nostalgisch karakter. Toch gaat zijn werk volgens de fotograaf niet enkel over geschiedenis. “Mijn fotografie gaat ook over de toekomst. Alleen die toekomst is er nog niet, dus die heb ik niet kunnen fotograferen. Als je wilt weten hoe de toekomst eruit ziet, moet je over vijf jaar terugkomen zodat ik je die kan laten zien. Het begrip tijd is nooit goed te vangen. Tijd is voor iedereen en op elk moment anders. Het is een afstandsmaat die je aan kunt geven met cijfers. Waar je bij andere afstandsmaten heen en weer kunt, kun je bij tijd enkel vooruit. In een foto zet je de tijd stil. Door hier een andere foto uit een andere tijd naast te plaatsen, kun je tijd zichtbaar maken.” Een goed voorbeeld hiervan is een foto waarbij de vader van de fotograaf zich over zijn nog zeer jonge kleindochter buigt. Het licht schijnt door het keukenraam, waardoor de foto een wat geladen *filmstill*-achtige sfeer krijgt. De voorovergebogen houding van de man en de manier waarop het meisje naar hem opkijkt benadrukken hoe klein zij is en hoe groot en sterk de vader. Daarnaast zien we dezelfde kleindochter, de dochter van Dirk, zestien jaar later. “Wanneer je naar de foto's kijkt, zie je dat zestien jaar voor mijn dochter vooruitgang is. Ze is in die tijd zelfstandig geworden. Bij mijn ouders zie je het tegenovergestelde. Waar bij de één de wereld groter wordt, is hij voor de anderen kleiner geworden. Voor mij is dat een veel realistischere manier om tijd weer te geven dan met getallen.”

TIJD METEN

De titel *Vijf lange meden* verwijst eveneens naar een manier van tijdbeleving. *Mede* is een verbastering van het woord ‘gemet’. “Een gemet is het stuk land dat je met een koppel paarden kunt ploegen tussen zonsopgang en zonsondergang”, zegt Kome. “Dat hangt natuurlijk af van de tijd in het jaar waarop je meet, maar ook van het gebied omdat elk gebied een andere grondsoort heeft. De klei in Groningen is moeilijker

© Dijk Kome

© Dijk Kome

“Tijd is voor iedereen en op elk moment anders

© Dirk Kome
om te ploegen dan de zandgrond in Rockanje. Daar is een gemet groter dan in Groningen. De grootte van een grondoppervlakte kan daardoor op de ene plaats anders zijn dan op de andere.” De persoonlijke geschiedenis van de fotograaf leert ook dat er door de tijd heen weinig verandert. In de persoonlijke brieven van zijn overgrootmoeder aan haar broer, geschreven tussen 1892 en 1932, leest hij hoe iedereen zich gedraagt tijdens de Spaanse griep: “Iedereen is bang en moet binnenblijven. Sommigen doen dat en anderen niet. Ze schrijft ook verhalen over de droogte en mislukte oogsten, hoe haar dochter geen kamer kan vinden wanneer ze gaat studeren en hoe haar fiets vernield is wanneer ze terugkomt op het station.”

CIRCULAIR

Dat de geschiedenis zich soms herhaalt, geldt ook voor de manier waarop we omgaan met de natuur, vertelt Kome. “Als boer ben je verbonden met de natuur. Iedere generatie heeft haar eigen visie. Ons boerenbedrijf is altijd een gemengd bedrijf geweest. Omdat we ook akkerbouw hebben, verbouwen we ons eigen veevoer. Wat erin gaat, komt er ook weer uit. Nu klinkt circulaire landbouw heel nieuw en modern, maar na de Tweede Wereldoorlog was het advies om je op één ding te richten. Op dat moment was het logisch want er was een voedseltekort. Tot 1952 waren er nog distributiebonnen om tot een eerlijke verdeling van levensmiddelen te komen. Daarom was de gedachte om een boerenbedrijf zo efficiënt mogelijk te maken heel logisch. Maar wanneer je die efficiëntie te ver doorvoert, gaat het mis. Dat zie je niet alleen in de agrarische sector, maar ook op andere gebieden zoals de zorg en het onderwijs. Ik denk dat er een reisbeperking op producten zou moeten komen, ergens moet je een grens stellen aan de afstand die je goederen over de wereld wilt laten maken. Het meeste voedsel dat wij exporteren gaat naar onze buurlanden. Je kunt je afvragen in hoeverre dat export is. Daarnaast is het een afweging dat wanneer je in Nederland stopt met het produceren van een bepaalde hoeveelheid eten, mensen niet minder gaan eten. Ergens anders kunnen er dus mensen honger gaan lijden door zo'n beslissing.”

DICHTBIJ

De broer van Dirk Komerunt nu de boerderij samen met zijn ouders. Hoewel Kome zelf in Amsterdam woont, werkt hij nog steeds regel-

matig mee op de boerderij. Dit maakt hem zowel insider als toeschouwer. "Het bijzondere van werken met je familie is dat je vaak weinig woorden nodig hebt. Aan de andere kant zijn er ook de verhalen, terwijl je samen bezig bent draag je kennis over aan elkaar. Je bent kennishouder van het land en de geschiedenis. Als fotograaf heeft het zowel voor- als nadelen om je familie te fotograferen. Doordat je zo dicht bij het onderwerp staat, heb je overal toegang toe. Aan de andere kant, gaat je familie een leven lang mee en dat maakt dat je bepaalde foto's niet vertoont, die je anders misschien wel zou laten zien. Bij familie spelen er soms ook andere dingen mee. Ik blijf altijd het kleine broertje en mijn broer de grootste en de sterkste. Nu ik zelf kinderen heb, krijg ik steeds meer begrip voor bepaalde keuzes die mijn ouders hebben gemaakt, die ik niet altijd even goed begreep toen ik jonger was. Dus als fotograaf verander je ook en ook dat zie je terug in het beeld. Waar mijn vroegere beelden meer anekdotisch waren, zijn mijn beelden nu poëtischer." □

© Dirk Kome

© Dirk Kome

DIRKKOME (1976) studeerde fotografie aan de Gerrit Rietveld Academie en de Rijksacademie in Amsterdam. Uit zijn fotografie spreekt zijn liefde voor geschiedenis en genealogieën. Zijn werk was te zien in verschillende musea. Ook zijn er twee portretten van zijn ouders vertegenwoordigd in de expositie Ouders in het Fotomuseum in Den Haag. www.dirkkome.nl